نشریه مطالعات آموزشی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارتش
سال چهارم، شماره اول، نیمسال اول تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴
مقاله مروری

بررسی روش‌های تدریس در آموزش کارآفرینی

سمیه مقصودی[۱]

چکیده

سابقه و هدف: کارآفرینی امری آموزش پذیر، تقویت‌پذیر و پرورش‌پذیر است. افزایش آموزش کارآفرینی باعث ترقی شاخص‌های فرهنگ کارآفرینی و در نتیجه رشد و تعالی کارآفرینی و نهادینه شدن فرهنگ آن می‌شود و از سوی دیگر با رشد فرهنگ کارآفرینی سطح آموزش آن نیز تغییر یافته و این تعامل سبب رشد و توسعه اقتصادی می‌شو.د.

روش: این مقاله از نوع مروری بوده و در تدوین آن از جستجوهای اینترنتی با استفاده از موتورهای جستجوگر و در داده پایگاه‌های معتبر از جمله Google scholar، SID، Science direct و مطالعات کتابخانه‌ای در کتب و مقالات علمی منتشر شده در سا لهای ۲۰۰۰- ۲۰۱۵ استفاده شده است.

یافته‌ها: دستیابی به مجموعه‌ای از روش‌های مرسوم و جدید در آموزش کارآفرینی برای اثربخش نمودن آموزش با توجه به موقعیت‌ها و شرایط مختلف بسیار حائز اهمیت است.

بحث و نتیجه‌گیری: آموزش اثربخش کارآفرینی مستلزم فراهم آوردن امکانات مختلفی از جمله روش‌های تدریس می‌باشد و آشنا کردن مدرسان با مجموعه تقریباً کاملی از روش‌های تدریس شرایط آموزش را بهبود بخشد و با توجه به امکانات در دسترس به انتخاب روش و آموزش متناسب با آن شرایط اقدام نمایند.

کلمات کلیدی: روش تدریس، آموزش کارآفرینی، کارآفرینی

مقدمه

تا نیمه دوم قرن ۱۹ مفهوم کارآفرینی با ریسک پذیری و اشتغال عوامل تولید همراه بود اما پس از پایان قرن ۱۹ و در آغاز قرن ۲۰ درک این مفهوم به یک معنا تا حد زیادی گسترده شد یک کارآفرین یک مدیر کسب و کار با توانایی‌های ویژه و یک شخصیت خلاق و مبتکر است ابتکار عمل نیروی محرکه‌ی تولید است که با تلاش درگیر و توانایی کارآفرین انجام می‌شود و منجر به سود و ضرر می‌گردد. از لحاظ تاریخی مفهوم کارآفرینی اساساً رشد کرده است و در کنار توسعه‌ی این مفهوم مشاهده می‌کنیم چگونه مفهوم توانایی کارآفرینی تعریف شده و توسعه یافته است. به گفته‌ی مارشال توانایی‌های خاص یک فرد در اجرای یک کسب و کار، که از پدر و مادر خود به ارث برده، گرفته می‌شود (۱).

کارآفرینی بیشتر از تئوری‌های اقتصادی عرضه و تقاضا برای کالاها و خدمات منشا می‌گیرد، عوامل اقتصادی به عنوان کاتالیزور برای کارآفرینی عمل می‌کنند سیاست‌ها و خط مش‌های ویژه پولی از نقش کارآفرینی در توسعه‌ی اقتصادی منحصر به افزایش بازده و درآمد سرانه نیست، بلکه شامل پایه گذاری و آغاز اعمال تغییرات ساختاری در فعالیت اقتصادی و اجتماعی است (۲).

۱ـ کارشناس ارشد برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه علامه طباطبایی

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-10-31]

مسئله اساسی در آموزش کارآفرینی شناخت و اشراف بر روش‌های تدریس کارآفرینی می‌باشد که می‌تواند هر مدرس و یادگیرنده‌ی را به هدف نهایی که تربیت و پرورش استعداد افراد در زمینه‌ی کارآفرین شدن است برساند. هدف از این تحقیق شناسایی روش‌های مرسوم آموزش کارآفرینی در ایران و جهان می‌باشد در آموزش کارآفرینی همانند سایر آموزش-ها، روش تدریس از جایگاه و اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. هر چند روش‌های تدریس شناخته شده در اغلب رشته‌های علمی یکسان می‌باشد اما به دلایلی از جمله منحصر به فرد بودن رشته‌ی کارآفرینی و حساسیت خاص این رشته در اقتصاد جامعه، ما را ناچار به استفاده از روش‌های خاص و متمایزی می‌کند تا اثربخشی دوره‌ها افزایش یابد. اصلی‌ترین هدفی که پژوهش حاضر دنبال می‌کند پاسخ به این سوال است: روش‌های مرسوم و موجود در رابطه با آموزش کارآفرینی در ایران و جهان کدامند. سعی داریم گامی هر چند کوچک در راه افزایش اثربخشی دوره‌های آموزش کارآفرینی برداریم تا هزینه و سرمایه‌ی مادی و معنوی که در این دوره‌ها مصرف می‌شود در بلند مدت نتیجه داده و نقش خود را در اقتصاد به نحو احسن ایفا کند.

روش شناسی تحقیق

این پژوهش، مروری بر مقالات منتشر شده و کتب مربوط به روش‌های تدریس کارآفرینی می‌باشد. در تدوین آن از جستجوهای اینترنتی با استفاده از موتورهای جستجوگر و در داده پایگاه‌های معتبر از جمله Google scholar، SID، Science direct و مطالعات کتابخانه‌ای در کتب و مقالات علمی منتشر شده در سالهای ۲۰۰۰-۲۰۱۵ استفاده شده است.

یافته‌ها

پیتر کلین (Peter G. Klein) معتقد است که برخی از جنبه‌های کارکردی و فرایندی را می‌توان آموزش داد اما بسیاری از جنبه‌های آن قابل آموزش نیست. شولتز معتقد است که توانایی کارآفرینی را به عنوان شکلی از سرمایه-ی انسانی در نظر می‌گیرد که مشابه دیگر اشکال سرمایه انسانی این توانایی می‌تواند از طریق آموزش، تعلیم، تجربه و مراقبت‌های بهداشتی و مشابه آن افزایش یابد. جک (Jack) و اندرسون معتقدند تدریس کارآفرینی یک معما است چرا که فرآیند کارآفرینی واقعی هم دربرگیرنده علم است هم دربرگیرنده هنر. بخش علم آن شامل مدیریت، کسب و کار و مهارتهای کارکردی است که با استفاده از رویکردهای پداگوژیکی سنتی قابل آموزش است اما بخش هنر آن که با ویژگیهای خلاقیت و نوآوری مرتبط است، از این طریق این رویکردها قابل آموزش نیست. شپرد و داگلاس نیز از تدریس عناص هنر و علم حمایت کرده‌اند، آنها معتقدند که روحیه کارآفرینی نیازمند بیدار کردن و تقویت کردن در افراد است. هنری و همکاران معتقدند که علی رغم گسترش دوره‌ها و برنامه‌ها آموزش کارآفرینی توافق کمی وجود دارد که تمامی جنبه‌های کارآفرینی قابل آموزش است و ملاحظات در خصوص علم وهنر کارآفرینی نشان دهنده‌ی توافق اندکی است که بتوان برخی از جنبه‌های کارآفرینی را تدریس کرد (۳).

آموزش کارآفرینی به این معناست که ما سه قضیه یا مفروضه را به صورت بدیهی قبول کرده ایم: مفروضه اول این است که کارآفرینی می‌تواند یاد گرفته شود و منحصراً یک توانایی ذاتی نیست. مفروضه دوم: کارآفرینی می-تواند تدریس شود، به عبارت دیگر یادگیری تنها از طریق تجربه در زمینه و شرایط کارآفرینانه به دست نمی‌آید، بلکه از طریق تلاشهای آموزشی نیز می‌تواند صورت پذیرید بر طبق مفروضه سوم: آموزش کارآفرینی می‌تواند از طریق دوره‌های که توسط دانشگاهها و موسسات آموزش عالی برگزار می‌شود انجام پذیرد (۴).

یافته‌ها نشان می‌دهند که هر ابزار نوآورانه‌ی آموزشی که بتواند بین تئوری و عمل، مانند تجزیه و تحلیل نمونه‌های موفق کارآفرینی ارتباط برقرار کند می‌تواند سهم قابل توجهی از

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-10-31]

یادگیری را به خود اختصاص دهد. از دیدگاه ونگر (۲۰۰۹) (Wenger) مفهوم یادگیری شامل چهار بعد مختلف می‌باشد: الف) یادگیری به عنوان انجام کار ب) آموزش به عنوان تجربه به عنوان مثال ساخت معنا از طریق تجربه؛ ج) یادگیری به عنوان فعالیتی مورد نیاز، یعنی به عنوان پیوستی به جامعه. این چهار بعد در آموزش کارآفرینی ما را به سمت این سوالات سوق می‌دهد: چه کسی یاد می‌گیرد، چه چیزی، چرا، کی، چگونه، با چه کسی و در چه زمینه‌ای (۵). کلید آموزش کارآفرینی موفق، یافتن موثرترین روش برای مدیریت مهارت‌های تعلیم پذیرنده و فنون تدریس می‌باشد (۶).

روش‌های آموزش کارآفرینی

روش‌های آموزش کارآفرینی از تنوع بالایی برخوردار است اما به رغم وجود تعداد زیاد آنها هنوز برخی روش‌ها برای بیشتر مدرسان این بخش ناآشنا و غیر قابل اجرا می‌باشد در این بخش به مجموعه از این روش‌ها اشاره و در نهایت آنها را در جدولی عرضه می‌نماییم:

سخنرانی کلاس (Lecture): سخنرانی راجع به موضوعاتی از قبیل تحلیل بازار، خلق واحد جدید، تولید محصولات جدید، مدیریت پروژه، سرمایه‌گذاری و تدوین استراتژی از فعالیت‌های مهم روش سخنرانی می‌باشد. چالش‌های این روش عبارتند از: سخنرانی کلاسی نیازمند تلفیق با رویکردهای تجربی برای یادگیری است و تئوری باید با عمل، همراه شود و سخنران باید مسائل واقعی مرتبط با کارآفرینی را طراحی نماید (۷).

مباحثه‌های گروهی: از روش‌هایی است که بر اساس نظرسنجی‌های موجود، مورد استقبال فراگیران بوده است به این دلیل که این روش فرصتی را فراهم خواهد کرد که فرد از طریق آن، یک همدلی و همفکری از موضوع مورد بحث، با بقیه اعضا گروه می‌شود و سطوح و میزان توجه را در کلاس درس افزایش می‌دهد.

روش‌های آموزش شبیه‌سازی (Behavioral simulations): روشی است که برخی متخصصان برای آموزش و تدریس صفات و خصوصیات و مهارت‌های کارآفرینی پیشنهاد کرده‌اند. در طول تمرینات شبیه‌سازی کسب و کار، فراگیران با رویدادهای بحرانی مواجه می‌شوند که باعث می‌شود تفکر بحرانی، درک کردن و بهبود مهارت‌های تاثیرگذاری آنان را بهبود بخشد. روش فرصتی برای دانش آموزان در قالب دیدن، حس کردن و تجربه‌ی احساسات مرتبط را به وسیله‌ی یک سیستم و یک مجموعه از قوانین به حاشیه رانده شده فراهم می‌کند. این روش در آماده سازی فرد به عنوان یک کارآفرین موثر است (۸).

مصاحبه با یک کارآفرین (Interviews with entrepreneurs): مصاحبه با کارآفرینان می‌تواند فراگیران را از مشکلات و موانع موجود در مسیر کارآفرینی و فرصت‌ها و موقعیت‌های کسب و کار، آگاه نموده و اعتماد به نفس لازم را در آنان جهت گام نهادن در دنیای کارآفرینی ایجاد نماید (۹).

طرح کسب و کار: تهیه برنامه‌های کسب و کار به شکل فردی یا تیمی، رقابت و ارائه‌ی جایزه به بهترین طرح‌های کسب وکار از فعالیت‌های مهم این روش می‌باشد (۷).

چالش‌ها: طرح‌های کسب و کار طراحی شده باید واقع بینانه باشد، روش‌هایی برای آزمون طرح‌های کسب و کار بازار مورد نیاز است. تدریس همچنین باید مبتنی بر به کارگیری طرح‌های کسب و کار در دنیای واقعی باشد.

مطالعات موردی (Case study analysis): ارائه و بحث و گفتگو درباره تجارب یک شرکت /کارآفرین شامل مراحل ایجاد کسب و کار، سازگاری و شکست. این روش در مقایسه با روش‌های غیر منفعل از جنبه‌ی عملی تر برخوردار است و در عمل قوی‌تر می‌باشد (۱۰).

چالش‌ها: منابع مهمی برای تدوین مورد نیاز است. مطالعات موردی باید بر مسائل بالقوه‌ای که کارآفرینان در دنیای واقعی با آن مواجه خواهند بود، تمرکز نمایند.

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-10-31]

دعوت از کارآفرینان به عنوان سخنران مهمان: دعوت از کارآفرینان برای ارائه تجربشان به شکل سخنرانی و بحث و گفتگو چه در کلاس درس چه در محل شرکت از فعالیت‌های مهم این روش است. این روش جز کارآفرینی بیشتر به سمت روش‌های بر پایه اشتراک گذاری دانش مانند سخنرانی مهمان و بحث‌های کلاسی در حال گسترش است (۷). و از قوی ترین روش‌ها در آموزش کارآفرینی می‌باشد (۱۰).

چالش‌ها: موسسات آموزش عالی باید شیوه‌های جذب کارآفرینان را جهت تدریس برنامه‌ها شناسایی نمایند همچنین باید از کارآفرینان در فرآیند تدریس به ویژه در شیوه‌ی یادگیری از تجاربشان حمایت نمایند.

شروع کسب و کار توسط دانشجویان: دانشجویان شروع به کسب و کار واقعی یا مجازی به شکل فردی یا تیمی می‌نمایند.

چالش‌ها: برای شروع و ایجاد کسب و کار سرمایه و تکنولوژی مورد نیاز خواهد بود.همچنین قوانین و مقرراتی باید برای دادن پاداش به شروع‌های موفق تدوین شود.

بازی‌های کسب وکار: از جمله فعالیت‌های مهم این روش شبیه سازی کامپیوتری یا دیگر بازی‌های کسب و کار است. با توجه به بالا بودن هزینه شکست در دنیای واقعی می‌توان برای تکمیل روش‌های سنتی از راه‌های از جمله طراحی و شبیه سازی جدی و بازی‌ها به صورت یک مجموعه قابل تعلیم استفاده کرد اما نتایج نباید قابل پیش‌بینی باشد (۱۱).

چالش‌ها: باید پیش بینی‌های لازم برای توسعه یا خرید تکنولوژی مورد نیاز صورت گیرد. تلاش برای هماهنگی بازی‌ها با روش‌های تدریس و همچنین معلمان نیازمند آموزش جهت طراحی چارچوب یادگیری از طریق بازی می‌باشند.

تیم‌ها و شبکه‌های دانشجویان کارآفرین: بحث و گفتگو راجع به موضوعات کارآفرینی و تشکیل تیم‌های کارآفرینی برای افزایش اعتماد به نفس در افراد گروه از فعالیت‌های مهم این رشته می‌باشد.

چالش‌ها: این روش مستلزم حمایت‌های لازم جهت ایجاد شبکه‌های موفق همچنین شناسایی اعمالی که به تحریک شبکه‌ها منجر می‌شود و گسترش شبکه‌ها برای مشارکت کارآفرینان با تجربه، سرمایه گذاران و مشاوران

کارورزی شرکت‌های کوچک: ماموریت کوتاه مدت به شرکت‌های کوچک برای کمک پروژه‌های تدوین استراتژی از قبیل بازار یا توسعه تکنولوژی از اقدامات مهم این روش آموزشی است.

چالش‌ها: شرکت‌های مناسب برای کارورزی با کیفیت خوب باید شناسایی شوند شوند و دانشگاه در طی دوره کارورزی باید از دانشجو حمایت کنند.

مطالعات امکان سنجی: بررسی امکان پذیری ایده‌های کسب و کار با تحلیل محیطی، تحقیقات بازار، تجزیه تحلیل رقبا

چالش: ارزیابی مطالعات امکانپذیری و مقلیسه آن با موقعیت و محیط مشکل است (۱۲).

آموزش ارتباطات: ارائه تکنیک‌های ارتباطات میان فردی

چالش: مهارت‌های ارتباطی مورد نیاز در موقعیت واقعی و تحت فشار بایستی تدوین گردد

کار رهیافت سنیرژیک: دانشجویان عملا به امکان سنجی ایده‌های کارآفرینی پرداخته و کلیه جوانب کار از جمله شرایط بازار، قیمت‌ها، وضعیت تولید، رقبا بازارهای خرید را می‌سنجند و آنها را به صورت مکتوب درآورده و در نهایت از طرح پیشنهادی خود دفاع می‌نمایند و چنانچه طرح تجاری دانشجویان تایید شود به آنها وام و شغل داده می‌شود. امکان شکست ایده‌های کارآفرینی و در نهایت ریسک فعالیت کاهش خواهد یافت چون امکان سنجی پروژه‌ها زیر نظر افراد متخصص انجام میگیرد. انتخاب هم گروهی توسط خود دانشجویان انجام می‌شود (۱۳).

برنامه‌های آموزش از راه دور: استفاده از رسانه‌های الکترونیک شامل برنامه‌های مبتنی بر وب و گروه‌های بحث و گفتگوی الکترونیک از فعالیت‌های مهم این روش می‌باشد.

چالش: جریان یادگیری دانشجویان باید بررسی شود و از

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-10-31]

انزوای آنها جلوگیری نماید (۳).

سخنران مهمان (Guest speaker): سخنرانی کارآفرینان مهمان، امکان آشنا شدن با داستان زندگی آنها را فراهم می‌سازد. داستان زندگی افراد بیانگر تجارب و تصمیمات سرنوشت ساز آن‌ها در زندگی است. با داستان زندگی کارآفرینان می‌توان دریافت که آنها چگونه راه خود را برای موفقیت در زندگی کاری و بازار واقعی کسب و کار یافته‌اند. همچنین کارآفرین سخنران مهمان می‌تواند تجربه‌ی خود از شکست و احساساتی که در آن هنگام با آن رودرو بوده است و چگونگی مدیریت این احساسات در راستای کسب تجربه از شکست را به دانشجویان توضیح دهد.

استفاده از کارآفرینان برای صحبت از تجربیات شکست و پیروزیشان می‌تواند به عنوان مورد زنده برای بررسی و تدریس به دانشجویان استفاده شود) ۶).

طرح کسب و کار (BP): طرح کسب و کار یا Business Plan دارا ی تاریخچه‌ی به این شرح است که افراد صاحب ایده برای معرفی و ارئه‌ی طرح‌های جدید خود به سرمایه گذاران و جلب نظر و مشارکت آنها نیاز داشتند تا بتوانند طرح‌های مکتوب خود را به صورت طرح‌های قابل اجرا درآورند. از طرف دیگر سرمایه گذاران نیز افراد صاحب ایده را به تدوین هر چه بیشتر، دقیق تر و کامل تر طرح‌های خود تشویق می‌کردند تا بتوانند سریع تر و دقیق تر نقاط ضعف و قوت طرح‌ها را شناسایی و ارزیابی نمایند این روال باعث شد فرمها و روشها برای تکمیل و ارئه‌ی بهتر ایده‌های جدید افراد وارد بازار شود به طوری که در سال ۱۹۷۰ بنام طرح کسب و کار رواج پیدا کرد (۱۲).

میزگرد (پانل): این روش می‌تواند نظریه‌های چندگانه درباره‌ی یک موضوع را عرضه کند. کاربرد این روش می‌تواند به درک بخش‌های مختلف یک موضوع کمک می‌کند (۲).

چالش: سازماندهی آن مشکل است.

حل مسئله: مزیت این روش در این است که جستجو و تحقیق توسط فراگیرنده است. تاثیر زیادی بر یادگیری دارد. خلاقیت در مسئله و یا برخورد با موقعیت‌های مبهم را به خوبی فرا می‌گیرند. کاربرد: یادگیرنده به طور مستقل یاد می‌گیرد (۱۴).

چالش: فقدان لوازم کافی برای تدریس، این روش ویژه‌ی دانشجویان مستعد است.

پروژه‌ی درسی: مزیت این روش این است که دانشجویان خود به طراحی و برنامه ریزی اجرای فعالیت‌ها را می‌آموزند

جدول ۱- روش‌های آموزش کارآفرینی

سخنرانی	رقابت در طرح تجاری	مسابقه‌ی طرح کسب و کار	فعالیت‌های
کار با مربیان با تجربه	یادگیری حل مسئله	پروژه	یادگیری تجربی
کار تیمی	بارش مغزی	تبادل نظر	گروه‌های متمرکز
کلوب‌های کارآفرینی	سخنرانی‌های الکترونیک	بازدید از کسب و کارهای نوآورانه	دسترسی به وب سایت‌ها
پخش فیلم کارآفرینی	آموزش از راه دور	دانشگاه مجازی	شبیه‌سازی
بحث گروهی	امکان سنجی طرح	رهیافت سینرژیک	نرم افزار BP
کارآفرینی اکتشافی	بازی کامپیوتری	نرم‌افزارهای کامپیوتری	برنامه SMC
تمرینات کلاسی	میزگرد	قرار گرفتن در محیط واقعی	انجام سفرهای مرتبط
مربی‌گری توسط یک کارآفرین	سخنرانی مهمان	به بحث گذاشتن طرح‌های ناب	یادگیری مشارکتی
برگزاری کارگاه	بازدید علمی	کار با مربیان با تجربه	مصاحبه با یک کارآفرین
سمینار	کارورزی	اقدام پژوهی	مواجهه با تهدیدها و بحران‌ها
مشاوره برای کسب و کارهای کوچک	تحقیقات کارافرینی	سخنرانی‌های الکترونیک	پروژه‌های تحقیقاتی

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-10-31]

مزیت: دانشجو را با محیط واقعی آشنا می‌سازد.
چالش: هزینه بر و وقت گیر است.
بازدید علمی: کاربرد این روش این است که به طور عملی دانشجویان با محیط کسب و کار آشنا می‌شوند.
مزیت: دانشجو را با محیط واقعی آشنا می‌سازد. محدودیت: زمان بر و هزینه بر است.
مسابقات: دانشجویان با محیط رقابت و طرح‌های مختلف آشنا می‌شوند. مزیت: ارزیابی طرح‌های دانشجویی را ممکن می‌سازد. چالش: زمان بر و هزینه بر است.
نقش‌گذاری (Role play): طوری که فراگیران در موقعیت زندگی واقعی قرار بگیرد. مثل: ایجاد سرمایه برای یک موسسه خیریه یا مدرسه / تبلیغات و یا بازاریابی برای یک محصول. همیشه در این بازی‌ها بهتر است یک گروه نقش حمایت کننده و یک گروه نقش مقابل و خلاف آنها را داشته باشد. نقش‌ها باید در گردش باشد تا با هم به یک فرصت برسند، و بتوانند از هر نقش بهره ببرند و فرصت مساوی داشته باشند.
برگزاری کارگاه‌ها (Work shops): بسیار تاثیر گزار خواهد بود.
کارهای خارج از کلاس: خواندن یک عنوان کارآفرینی و خلاصه کردن آن و نتایجش، آماده شدن برای مصاحبه با یک کارآفرین و تهیه خلاصه مصاحبه، تهیه‌ی یک ارائه‌ی کلاسی که بهتر است از نرم افزار Power point استفاده شود.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

آموزش‌های کارآفرینی موجب می‌شود تا نگرش کارآفرینانه افراد دچار تغییر شود و این نقطه اتکایی است تا از طریق این آموزشها بتوان نگرش کارآفرینانه افراد را تقویت کرد و به سمت رفتار کارآفرینانه سوق داد. اعتقاد بر این است که باورها و نگرش‌ها آموخته می‌شوند و زمانی که حتی بر اساس تعلیمات خانوادگی و محیط اجتماعی ایجاد شده‌اند، باز هم می‌توان با آموزش و یادگیری در آنها تغییراتی ایجاد کرد (۱۵). وجود روش تدریسی که بتوان آن را به عنوان بهترین روش معرفی کرد وجود ندارد اغلب کسانی هم که در رابطه با معرفی روش‌ها مطالعات گسترده انجام داده‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که استفاده از یک روش خاص در آموزش کارآفرینی نمی‌تواند ضامن رسیدن ما به هدف باشد همیشه و در رابطه با افراد مختلف مجموعه‌ی از روش‌ها می‌تواند تسهیل کننده‌ی یادگیری باشد و نتیجه را به سمت و سوی خاص خود هدایت نماید. در این مقاله سعی شده است با جمع آوری روش‌های آموزش کارآفرینی که در سایر مقالات به صورت پراکنده بدان اشاره شده است مجموعه‌ی کاملی از روش‌های آموزشی را فراهم آوریم که با رجوع به آنها قادر باشیم برای شرایط متفاوت و ویژگی‌های متفاوت فراگیران از آنها بهره گیری کنیم و نهایتاً اثربخشی کلاس درس را افزایش داده باشیم.
برای تحقیقات آینده و کسانی که علاقمند به جریان آموزش کارآفرینی می‌باشند در ادامه‌ی این پژوهش پیشنهاد می‌کنیم در پی بررسی ناتوانی‌های که اساتید و آموزشیاران را از بهره گیری از انواع روش‌های آموزشی منع می‌کند و یا تمایلی به استفاده از روش‌های مختلف را ندارند بپردازند تا بتوان به ترسیم آینده‌ی بهتر در راستای کار و اشتغال جوانان با وجود این رشته‌ی نوپا اقدام نمود هر نوع پژوهش و تلاشی در این راستا قادر است ما را با چالشهای پیشرو آشنا نماید و در اقدامات و پژوهش‌های بعدی راههای رفع این چالشها و عملی نمودن طرحها و برنامه‌های آمورشی بهتر فراهم نمود.
مک مولان ولانگ (۱۶)، در تعیین روش آموزش کارآفرینی بر پرورش خلاقیت فراگیران در دوره‌های آموزش کارآفرینی تاکید داشته و معتقدند آموزش کارآفرینی بایستی با استفاده از روش‌های خلاقیت محور صورت گیرد و فراگیران را با تکنیک‌های حل مسئله و استراتژی‌های برخورد با شرایط مبهم و پیچیده آشنا سازد.

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-10-31]

References

1- Biksa, V., Rimere, I., Rivza., B. The Improvement of Entrepreneur Ship Education Management in Latvia. Social And Behavioral Sciences. (2014)69-76 ,140 ؛.

۲- هیسریچ، رابرت دی ومایکل پی، پیترز . کارآفرینی)مترجم علیرضا فیض بخش و حمید رضا تقی یاری). تهران: انتشارات علمی دانشگاه صنعتی شریف. (۲۰۰۲).

۳- شرفی، محمد؛ مقدم، مینا؛ سعید، مذبوحی. برنامه درسی آموزش کارآفرینی: هدف، محتوا، روش تدریس و شیوه ارزشیابی فصلنامه ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی(۱۳۹۱)؛۳(۱): ۱۵ تا ۱۷.

4- Klandt, H., & Volkmann, C. Development and prospects of academic entrepreneurship education in Germany. Higher Education in Europe(2006). 31(2): 195-208.

5- Klapper, G. A role for George Kellys repertory grids in entrepreneurship education? Evidence from the French and Polish context. The In Ternational Journal of Management Education(2015). 20(15) 1-15.

6- Arasti. Z., Kiani Falavarjani. M., Imanipour.,N. A Study of Teaching Methods in Entrepreneurship Education for Graduate Students. Higher Education Studies (2013). 2(1): 56-72.

7- Solomon, G. National survey of entrepreneurship education in United States2004-2005. Paper presented at OECD conference fostering entreneurship, Trento, Itaiy (2008).

8- Fayolle. A. Handbook of Research in Entrepreneurship Education, Volum 3. (2010).

9- Fayolle, A., Gailly, B., & Lassas-Clerc, N. Assessing the impact of entrepreneurship education programmes: a new methodology. Journal of European Industrial Training (2006). 30(9), 701-720.

10- Kuratko. F. D. Entrepreneurship Education: Emerging Trends and Challenges for the 21 Century (2005). White Paper, US Association of Small Business Education.

11- Greene, F. J. Youth entrepreneurship: Latent entrepreneurship, market failure and enterprise support. Centre for Small and Medium-Sized Enterprises, University of Warwick. Working paper no (2005). 87(12):35-50.

۱۲- عزیزی، محمد و طاهری، مرتضی. تأثیر آموزش کارآفرینی بر قصد و ویژگی‌های کارآفرینانه‌ی دانشجویان. فصلنامه‌ی نوآوری و ارزش آفرینی، (۱۳۹۲)؛ ۲ (۴): ۷۰-۸۲.

۱۳- آگهی، حسین وخالدی، خوشقدم. آموزش کارآفرینی، کرمانشاه: دانشگاه رازی. (۱۳۹۰).

۱۴- محسنی، عادل؛ موسوی، سید حسین و جمالی، محمد. نقش آموزش کارآفرینی در نگرش کارآفرینانه وباور خودکارآمدی عمومی دانشجویان. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی(۱۳۹۲)؛ ۱۰(۶۹). ۱۷ تا ۲۱.

15- McMullan, W. E. and Long, W. A. Entrepreneurship Education in The Nineties. Journal of Business Venturing (2000). 2(46): 261–275.

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-10-31]

Study on Teaching Methods in Entrepreneurship Education

Maghsudi S[1]

Abstract

Background: Entrepreneurship can be considered as an educable and trainable matter. Increasing entrepreneurship training causes improvement in entrepreneurial culture indicators and as a result, the growth of entrepreneurship and the institutionalization of the culture. On the other hand, with the growth of an entrepreneurial culture, educational level changes and leads to economical growth and development.

Methods: This is a review article which has been developed with the help of Internet searches using data bases such as Google scholar, SID, Science direct and also library studies in books and scientific papers published in the years 2000-2015.

Results: For effective training according to different situations, achieving to a set of conventional and new methods in entrepreneurship education is very important.

Conclusion: Effective teaching of entrepreneurship requires providing various facilities such as teaching methods and familiarizing teachers with a complete set of teaching methods can improve teaching conditions and help them to select the appropriate training methods according to the available facilities.

Keywords: Teaching method, Entrepreneurship education, entrepreneurship

1- MA in instructional education planning Psychology & Educational Sciences Faculty, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-10-31]